

Մաշտոցի Նորձագանգ

Քայասարանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (19-րդ տարի)

Նյս թիւով.....

Վերստուար ամսուան բացատրական
տօնացոյց Էջ 2-10

Սեանընդառագ
Ղեւոնդեան՝
Նորահրա՝

Ա. Վարդանանց շարական
Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օր
Ա. Սարգիս Զօրավար
Քարեկենդան Առաքաւորաց Պահօի
Ակրովմանց
Ա. Ռսկեանց խահանաները
Մասներկու մարգարէները
Ա. Սահակ Պարթեւ

Պրն է Եիշդ պատասխանը Էջ 11-14

Նսմէն օր վարդանանց է Էջ 15

Լուրեր Կիրակնօրեայէն Էջ 16
Կիրակնօրեայ Դպրոցը Քուն բարեկենդան
կը տօնէ

Վերստուար 2019 (19-րդ տարի թիւ 6)

Վ...Վարդանան՝

Խաչճարի Բեդինակ՝ Յողովորական վարպետ,
Ռուբեն Նալբանդյան
Քանպի Քայր Սեր վՍուրբ
Աւերարանն Գիտեմ՛ջ եւ
Մայր վՍուրբեւական Եկեղեցի
Կարթուղիկէ:

Ամսուան Քամարը

«Մ՛վ կրնայ, ուրեմն, մեւ բաժնէլ քրիստոսի սէրէն. նեղութիւնը, անձկութիւնը, հալածան՛ջը, սո՛վը, մերկութիւնը, վրանձը, կամ սուրը»: *Քրտնայեցիներուն 7.35*

Քաւար՝

Կրօն

Եկեղեցի

Լեւու

Մշակոյթ

փետրուար ամսուան բացարձակ փոնացոյց

Ծբթ. 2	Ս. Գրիգոր Աստուածաբան
Քշ. 4	Արբոյց Մակաբայեցիներուն
Գշ. 5	Արբոյց երկուրասան մարգարէիցն Պվսեայ, Անովսայ, Սիփեայ, Յովելեայ, Արդիու, Նաւունայ, Ամբակունայ, Յովնանու, Սոփոնեայ, Անգեայ, Ջափարեայ, Մաղափեայ
Ծբթ. 9	Արբոյց որդոց եւ թոռանց Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Արիստակէս, Վրթանէս, Յուսիկ, Գրիգորիս եւ Պանիէլ
Կիր. 10	Բարեկենդան Առաջաւորաց պահփի
Եշ. 14	ՄԵԱՌՆՆՊԻՒՄԱԶ
Ուր 15	Յիշատակ Յովնան մարգարէի
Ծբթ. 16	Սուրբ Սարգիս, որդւոյն Մարտիրոսի եւ 14 Ձինուորներուն
Քշ. 18	Արբոյցն Աստուծանց Վորավարացն
Գշ. 19	Արբոյց Սուփիասանց Վկայիցն
Եշ. 21	Արբոյց Ոսկեանց Քահանայիցն
Ծբթ. 23	Արբուոյն Իսահակայ Պարթեւի Քայրապետին մերոյ
Գշ. 26	Արբոյց Պելոնդեանց Քահանայիցն
Եշ. 28	Արբոյց Վարդանանց Ջորավարացն մերոյ Բազար Երեսուն եւ Վեց Վկայիցն

Պահփ՝ 1, 6, 8, 11,12,13, 15, 20, 22, 27

ՄԵԱՌՆՆՊԻՒՄԱԶ

Քայաստանեայց Եկեղեցւոյ տէրունի փոներէն մէկն է: Ան յիշատակն է 40 օրուայ մանուկ Յիսուսի տաճար բերուելուն ու Աստուծոյ ընծայուելուն: Մեառնընդառազը անշարժ փոն մըն է, եւ ամէն փարի վայն կը փոնենփ Սուրբ Ծնունդէն 40 օրեր ետք, փետրուար 14-ին: Մեառնընդառազի օրը, եկեղեցիէն ներս Ս. Պատարագ կը մատուցուի, Եկեղեցիին 4 անկիւնները կը կարդացուին առիթին Քամապատասխանող Քատուածներ: Կը յիշատակուին նաեւ Յերունի Աիմոնն ու Աննա մարգարէուհին, որոնք Յիսուսի տաճար ընծայման ներկայ գտնուեցան:

Գիտէիր թէ ...

Մեառնընդառազի մասին կարելի է կարդալ միայն Ղուկասի աւետարանին մէջ:

Ինչ կը փոնենփ փետրուար 14-ին

Երբ մեր շուրճը St. Valentine կը փոնուի, մենք պէտք է յիշենք թէ Քայ Եկեղեցին այդ օրը Մեառնընդառազ կը փոնէ: Մեառնընդառազը, 40 օրուայ Յիսուս Մանուկին տաճար տարուելու եւ Աստուծոյ նուիրուելու օրն է: Նախորդող գիշերը, 13-ին, եկեղեցւոյ մէջ արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, կրակ կը վառեն եկեղեցւոյ բակին մէջ ու Բաւարացեալներ իրենց մոմերը վառելով փոն կը փանին:

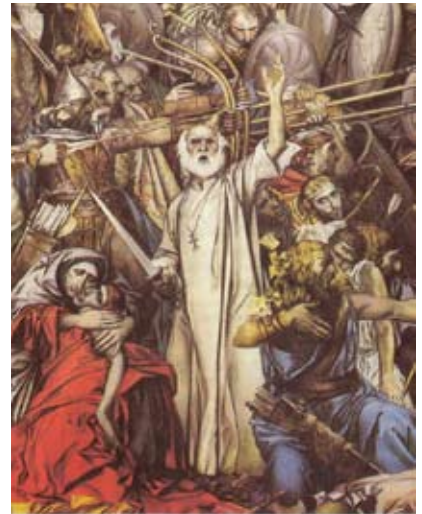
ՊԵՐՈՆՊԵՆՔ

Յովսէփ կաթողիկոս, Սահակ եւ Թաթիկ եպիսկոպոսներ, Պէտոնդ, Մուշէ, Արշէն, Սամուէլ խահանաներ, Քազազ եւ Աբրահամ սարկաւազներ եւ այլ հոգեւորականներ Պէտոնդեանք անուան փակ կը խանչցուին:

Պէտոնդեանք խահանայից փոնը կը փոնուի վարդանանց փոնի նախորդող Երեմշաբթի օրը, որ նաեւ փոնն է բոլոր խահանաներուն:

Պարսից Յապկերտ Բ. թագաւորը, վարդանանց պատերազմէն ետք, հայաստանի մէջ ապստամբական նոր խլրպումներ կանխարգիլելու համար, կարգ մը կասկածելի նախարարներու հետ հոգեւորականներն ալ արգելափակեց:

454-ի քուշանայ դէմ պատերազմի պարտութենէն ետք, Յապկերտ թագաւորը արգելափակուածներէն

իրաւի չհիւրը փարբեր ճեւղ սպաննեց: Պէտոնդեանք հայ եկեղեցականութեան պարծանք ներշնչող սուրբերն են: հայրենիքի եւ հաւատքի նկատմամբ նուիրումի գաղափարը Պէտոնդեանք փոփն իրենց անջնական օրինակով:

Քարեկենդան Առազաւորաց Պահիքի

Յարուկ է միայն հայ Եկեղեցւոյ: Կը սկսի Մեծ Պահիքէն 3 շաբաթներ առաջ: Կը պահանջուի խիստ պահեցողութիւն: հին ժամանակ, այդ օրերուն թոյլարուած էր միայն աղ ու հաց ուտել, արգիլուած էր Ա. Պատարագ մատուցել: Առազաւորաց Պահիքի խորհուրդը հեթանոսական ապականութենէն մարդկային 5 պգայարաններու սրբումն է: հին օրերուն սովորութիւն կար մկրտութենէն առաջ 5 օր ծոմ պահել: Ա. Գրիգոր Լուսաւորիչ նոյնպէս հրամայեց Արդապ թագաւորին եւ միւսներուն մկրտութենէն առաջ 5 օր ծոմ պահել, անոր շնորհիւ Արդապը և ուրիշներ փրկուեցան իրենց հիւանդութիւններէն: Այդ պատճառով ալ Առազաւորաց Պահիքը կը կոչուի նաեւ փրկութեան պահիք: համաձայն հայ Եկեղեցւոյ վարդապետներու, Առազաւորաց Պահիքը հաստատուած է Ա. Գրիգոր Լուսաւորիչը, ի յիշատակ վերոյիշեալ ծոմապահութեան: Այս պահիքի Առազաւորաց կոչուելու վերաբերեալ կայ երկու մեկնութիւն. Ա. իբրեւ կարապետ Մեծ Պահիքի, Բ. իբրեւ հայոց առաջին պահիքը: Առազաւորաց Պահիքը թիրիմացաբար անուանուած է նաեւ Ա. Սարգիսի պահիք, որովհետեւ Առազաւորաց Պահիքին յազորող շաբաթ օրը հայ Եկեղեցին կը փոնէ Ա. Սարգիսի փոնը: հայ մարտնչաբաններու վկայութեան համաձայն, Առազաւորաց Պահիքը հին ժամանակներուն գոյութիւն ունեցած է նաեւ յոյներու ու լատիններու մօտ:

Առազաւորաց Պահիքի 5-րդ օրը (Պուրբաթ) կը յիշատակուի Ա. Յովնան մարգարէի խորհուրդինն ու նիւնուէի ապաշխարութիւնը՝ ոչ իբրեւ Ա. Յովնան մարգարէի փոն, այլ իբրեւ մեծ ապաշխարութեան և ծոմապահութեան օրինակ:

Նորահրաշ՝ Ա. Վարդանանց շարական

Քայաստանեայց եկեղեցին այս փարի փետրուար 23-ին կը փոնէ Վարդանանց պատերազմի յիշատակը: Պատերազմի պատմականն ու իրողութիւնները բոլորին ծանօթ են: Պարսիկներու Յապկերտ թագաւորին ուղղուած պատասխանանակին հետեւեալ ելրափակուոնը ապրու եւ գեղեցիկ ոճով կ'ամփոփէ կայսրութիւնը:

«Այս հաւարտէն մեզ ոչ ո՛ր չի՛ կրնար խախտել, ոչ հրեշտակները եւ ոչ մարդիկ, ոչ սուրը եւ ոչ հուրը, ոչ զուրը եւ ոչ ալ ոեւէ այլ դառն հարուած...»:

Ազգայնակրօնական բնոյթ ունեցող այս փօնը Քայաստանեայց եկեղեցոյ ամենէն շար ժողովրդականութիւն ունեցող փօներէն մէկն է, որուն հերոս-վօրավարները, իրենց յանձն առած պոհողութիւններուն եւ անխախտ հաւարտին ու յանդգնութեան շնորհիւ սուրբերու կարգին անցած են, եւ այլ սուրբերու նման, անոնց փառքը հիւսուած է շարականներու միզոցաւ:

Արբոցն Վարդանանցի շարականներէն ամենէն աւելի ծանօթն է «Նորահրաշ Պսակաւոր»ը: Ան Աբ. Ներսէս Ծնորհալիի

ստեղծագործութիւններէն մէկն է, որ Վարդանանց կանոնի «Օրհնութիւն»ն է: Այլ խօսքով, Վարդանանցի փօնի առաւօրեան ժամերգութեան գլխաւոր, կեդրոնական շարականն է եւ առաջին կարգին երգուողը: «Նորահրաշ Պսակաւոր» շարականը բաղկացած է փասը (10) փօներէլ եւ ան ծայրակապն է «Ներսէսի Երգ»-ին: Այսինքն եթէ այս շարականի փասը փօներու առաջին փողերէն իւրաքանչիւրին առաջին գիրերը առնելով խոլ-խոլի վերեղենք, կը կարդանք «Ներսէսի Երգ» խօսքը: Ահաւասիկ 10 փօներու սկիւբները:

- Նորահրաշ պսակաւոր և վօրագլուխ առաքինեայ,
- Երկնաւոր թագաւորին վինու յաղթեալ պատերազմին,
- Պենական լուսով լսեալ արիաքեալն խազն Արտակ,
- Արբափայլ զգեստուք պճնեալք ի յերկնաւոր հանդիսադրէն,
- Էական բարույն դիտմամբ ընդդէմ մեղացն վառեցաւ,
- Արաքեալ վհաւարոյ վահան յուսոյն վրահիւք ծածկեալ,
- Ք հոտ անոյշ ողզակիւբեալ մարուցանէր վինքն նուէր,
- Երկո՛ղունբք հարավարովք ընփրելագոյն նահաւարակօք,
- Պամկական խուճբ հավարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից,
- Գոհութեամբ փառապրութիւն Երրորդութեանդ նուագեմք...:

Գիտէիր թէ

Աւարայրի խակափամարտը փրեղի ունեցաւ 451 թուականի Մայիս 26-ին, Մոլմուտ գետի ափին:

Սակայն, Քայաստանեայց եկեղեցին Վարդանանցը կը յիշատակէ Քուճն Քարեկենդանի նախորդող հինգշաբթի օրը:

Յիշարակութիւն՝ Սուրբ Սարգիս Զօրավարի

Վարդանանցէն 12 օրեր առազ եղող Շաբաթ օրը, Քայ եկեղեցին նուիրած է Ս. Սարգիս Զօրավարի յիշարակին: Ս. Սարգիս, Նապադովկիոյ Չամիրոյ գաւառէն էր. խաղու առաջինի պինուորական մը, որ յօրապետի աստիճանին հասաւ: Քամարջակութեամբ

կը խարուկէր Աւետարանը եւ կը կործանէր բագինները: Երբ Յուլիանոս կայսրը, որ խրիստոնէութիւնը ուրացած էր, գաճ բարձրացաւ, Սարգիս, իր Մարտիրոս որդիին հետ Քայաստան ապաստանեցաւ՝ Սիրիան թագաւորի մօտ եւ ժամանակ մը հոն մնալէ ետք անցաւ Պարսկաստան, պարսից Շապուհ թագաւորին մօտ՝ ծառայելով պինուորական ասպարէսպիւն մէջ:

Մեծ եղաւ իր որդիին՝ Մարտիրոսին ազդեցութիւնը իր հսկողութեան ներքեւ գործող պարսիկ զօրքին վրայ. անոնց մէջէն խրիստոնէութեան դարձողներ եղան:

Այս պարագան հետզհետէ ուշագրաւ դառնալով, Սարգիս եւ իր վաւակը արժայական հրաւէր ստացան զոճ մարուսանելու արժունի մեհեանին մէջ: Սակայն, Սարգիս նոյնիսկ խաղութիւնը ունեցաւ անարգելու կուռճերը: Առ ի հետեւանք իրենց յանդուգն կեցուածքին՝ զօրավարն ու իր որդին մահուան դատապարտուեցան:

Իր պարսիկ պինուորներէն փասնըչորս (14) անձեր որոնք մինչեւ վերջ հաւատարիմ մնացեր էին իրեն, առին Սարգիսի մարմինը եւ մաշուր պգեստներ հագցուցին:

Բայց թագաւորին հրամանով իրենք եւս գլխաւորուեցան ու իրենց նահապարակութիւնը եւս կը յիշարակուի Սուրբ Սարգիսի եւ անոր Մարտիրոս վաւակին յիշարակին հետ, ամէն փարի:

Չիտիք թէ .....

Ս. Սարգիսի փօնը Քայաստանի մէջ ընդունուած է նշելու Տիայն եկեղեցական ծիսակարարութեամբ, այլեւ ժողովրդական սովորութիւններով:

Ս. Սարգիս Զօրավարը երկրասարդներու արագահաս բարեխօսն է եւ սիրոյ երազանքը իրականացնող սուրբը: Ըստ ասանդութեան, Ս. Սարգիս պէտք է հրեշտակներու ուղեկցութեամբ անցնի եւ փանիքին վրայ դրուած ալիւրին մէջ ձգէ իր սպիտակ ձիուն պայտին հետքը որպէս չի փարի իրականանայ հաւատարեալի երազանքը:

Աղօթք Սուրբ Սարգիսի

Բարձրեալէն գերագոյն պատիւ ստացար Քրիստոսի խով բարեխօսելու համար եւ դարձար մեր խնդրանքները կատարող, աղօթքները լսող, ստանանները հաւածող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Կաւերով լեցուն մարդկային կեանքին զօրեղ բժիշկ. արատաւը սրբող, նեղութեան մէջ ինկածներու վիշտերը դիւրութեամբ մեղմացնող, գերիները ազատող, ով արագահաս Սուրբ Սարգիս:

Պուն որ ամէն փեղ կը յիշուիս ու կը փառաբանուիս, որովհետեւ գեղեցիկ եւ բարի անունն էս, հաւատարեալներուն շուրթերուն համար խաղցրահամ պտուղ: Չիշեր ու ցերեկ յոյսով քեզ կը կանչենք, արագահաս Սուրբ Սարգիս, բարեխօս եղիր, Քրիստոսի խով, մեր անձերուն համար:

Ապրովճանց հայապահ պորավարները՝ Ապրով Չնունին և Մանախիհր Ռշտունին իրենց գունդերով ծառայութեան մէջ էին Պարսից արժունիճի Յավկերպ կոնապաշտ թագաւորի օրով:

Մոգպետերու հրահրումով, Յավկերպ կը սկսի հալածել խրիստոնէաները, Պարսկաստանի մէջ խրիստոնէութիւնը արմատախիլ ընելու համար: Ապրովճանց քրիստոսադաւան պորավարները հրովարտակ կը ստանան Յավկերպէն, որով վերադինս Վիրենճ իրենց հանդերձ պորագունդերով կը կանչէ արժունիճ՝ դաւանափոխ ընելու մտադրութեամբ:

Բայց պորավարները նախ կը հնազանդին, սակայն, յազարեղեակ ըլլալով թագաւորի նախապարտաւորած որոգայթին, հայրենիճ կը վերադառնան եւ կ'ապաստանին Անճեւացեաց գաւառին մէջ:

Մեղեկանալով հետապնդող պարսից մեծաճանակ բանակի մասին՝ Ապրով Չնունի ու երանելի Վինուորները, գօտեպնդուած լեռնաբնակ խոնող սուրբի մարգարէութեամբ եւ Ապրովի գիշերային տեսիլճով, կ'որոշեն կամաւոր նահապակուիլ: Պարսից պորճը հասնելով հայոց պորավարներուն, կը շրջապարտեն Վիրենճ եւ սուրով կը սպաննեն քրիստոսը խոստովանող և փառաբանող, սաղմոսերգութեամբ մարտիրոսութեան գացող սուրբերը: Դսկ Մանախիհր Ռշտունին իր ուղեկիցներով կը հասնի հայրենի Ռշտունիճ և 449 թուականին կը նահապակուի:

Սուրբ Ոսկեանց ճահանները

ըստ ազգային աւանդութեան, հռոմի կայսեր կողմէ հայոց Սանապրուկ թագաւորի մօտ ուղարկուած 5 դէսպաններ էին, որոնճ առազին դարու կէտերուն գալով հայաստան, կը հանդիպին Թաղէոս Առաճեալին եւ անոր ճարովներէն ապուում, կը մկրտուին՝ դառնալով խրիստոնէայ: Անոնցմէ գլխաւորը՝ Խոռուսին (հայերէն՝ Ոսկի, այստեղէն ստացուած է Ոսկեանց) ճահանայ կը ճեռնադրուի: Թաղէոս առաճեալի նահապակութենէն ետճ, Ոսկեանճ կը մեկուսանան հայոց Ծաղկոտը գաւառի Ծաղկաւէտ կոչուած լեռներուն մէջ եւ շուրջ 40 տարի խոնակեաց կեանճ կը վարեն: Առազնորդուելով աստուածային պարգամով՝ անոնճ կը ներկայանան հայոց արժունիճ՝ խրիստոնէութիւն ճարուելու հայոց Արտաշէս թագաւորին ու Աթենիկ թագուհիին:

Արժունիճին մէջէն, Ոսկեաններուն կը հետեւին միայն Աթենիկ թագուհիի ազգականները: Ալաններու երկրէն թագուհիին հետ հայաստան եկած շուրջ 18 պալապականներ, որոնճ կը մկրտուին Եփրատ գետին մէջ եւ Ոսկեաններուն հետ կը հեռանան դէպի լեռները:

Աթենիկ թագուհիին ազգականները, որոնճ կը հետեւին Ոսկեաններուն, իրենց գլխաւորի՝ Սուճիասի անունով յետազգային կը կոչուին **Սուճիասեանճ**:

Ջրազողելով համուել եւ ետ վերադարճնել նախկին պալապականները՝ հայոց արճայորդիները վրէճխնդիր կ'ըլլան անոնց ճարովիչներուն՝ Ոսկեաններուն, սրախողխող ընելով Վանոնճ:

Ոսկեանները հայ եկեղեցւոյ առազին նահապակներէն ու խոնաւորներէն են: Անոնց յիշապակութիւնը, ըստ եկեղեցական օրացոյցի կը տօնուի կամ Առազաւորաց Պահճին յազորող հինգշաբթի օրը (ինչպէս այս տարի) կամ Սուճիասեանց տօնի հետ միասին:

Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օր

Յովնան մարգարէն Աստուածաշունչի 12 փոքր մարգարէներէն է: Բիւն Արքայապետի մէջ գրեւ գրած «Յովնանի մարգարէութիւն»՝ 4 գլուխներէ բաղկացած գիրքին մէջ, գրուած է թէ ինչպէ՛ս Աստուծոյ պատգամով Յովնան մարգարէն կը մեկնի՝ Նինուէ՛ խարովելու խաղափի Բեթանոս բնակիչներուն: Ասկայն ան անմիզապէս չի Բեթելիւր Միհրոզ պատգամին: Խուսափելով կատարել Աստուծոյ պատուիրանը Յովնան կը փորձէ փախչիլ Թարսիս կոչուած խաղափը: Ասկայն փախուստի խանապարհին ծովը կը փոթորկի, եւ նաւուն վրայ գրնուողները վիճակ կը ձգեն եւ վիճակը Յովնանին կ'ելլէ:

Յովնան կը բացատրէ թէ ինչ Եբրայեցի է, եւ թէ կը փախչի Աստուծոյ ներկայութենէն: Եւ Յովնանի փախափին վրայ, Վինչ ծովը կը ներքեւ եւ ծովը կը Բանդարփի: Աստուած կետ ճուկի մը կը Բրահանգէ, որ Յովնանը կ'լլէ:

Ասրսափահար Յովնան աղօթով ու Վրդուով կ'աղերսէ Միհրոզը փրկութեան համար եւ երեք օր ետք Աստուծոյ կամօքով կ'աւարի բանարկութենէն երբ ճուկը ցամափին վրայ Վինչ դուրս կու տայ: Այս անգամ անսալով Աստուծոյ պատուիրանին՝ Յովնան կը մեկնի Նինուէ: Ակսելով իր խարովը՝ ան կը մարգարէանայ խաղափի կործանման մասին: Ունկնդիր ըլլալով Յովնանի մարգարէութեան, սպասուածին հակառակ, Նինուէի բնակիչները՝ մեծէն մինչեւ փոքր, նոյնիսկ թագաւորը պահի կը պահեն եւ ապաշխարութեամբ ու աղօթով կը փրկեն իրենց հայրենի խաղափը վերահաս կործանումէն: Յովնան մարգարէի այս օրինակը Բեթագային Յիսուս ներկայացուց աստուածային նշան հայցող փարիսեցիներուն:

Բայ Առաքելական Եկեղեցին Յովնան մարգարէի յիշատակութեան օրը մշտապէս կը նշէ Առաջաւորաց պահի աւարին, որպէս խորհուրդ այն բանին, որ խշմարիտ ապաշխարութեամբ կարելի է արժանանալ Աստուծոյ հաճութեան ու ողորմածութեան:

(անյայտ նկարիչ, ՁԸ դար)

Գիտէի՞ր թէ Առաջաւորաց Պահի առաջին 4 օրերուն Ծաշու Աւերարան չի կարդացուիր եւ 5-րդ օրը կը կարդացուի Յովնան մարգարէի գիրքը:

(Ասկայն գիտէ՞ն թէ ինչն՞ այս տարի տարբեր է):

Տասներկու Սուրբ Մարգարեներն են. Ովսեա, Յովէլ, Ամոս, Աբդիա, Յովնան, Միքա, Նահում, Ամբակում, Սոփոնիա, Անգէ, Չաքարիա եւ Մաղաքիա

Մարգարէներ

Մարգարէները Աստուծոյ յայտնութիւններու բանբերն են եւ կը գրնուին Անոր հետ սերպ հաղորդակցութեան մէջ: Մէրը կը խօսի անոնց հետ ինչպէս բարեկամի սը հետ, եւ կը բացայայտէ անոնց իր ծրագիրները. ինչպէս կը կարդանք Ծննդոց 18.17-ին մէջ «Միթէ Ես իմ ծառայիս Աբրահամէն գաղտնի պիտի պահեմ այն, ինչ որ պիտի ընեմ»: Պատի մարգարէներու համար սովորական է «Աստուած ըսաւ» արտայայտութիւնը:

Եկեղեցական ականդութեան մէջ «մարգարէ» կը կոչուին յարկապէս հին ուխտի այն ըրրեալ անձերը, միայն իսրայէլի ժողովուրդէն, զորոնք Մէրը ծառայութեան կը կանչէր: Անոնց շրթներէն կը հնչէին ոչ միայն հեռու եւ մօտիկ ապագային կարարուելիք իրադարձութիւններու կանխապարնումները, այլեւ հանդիմանութիւն ու նախազուշացում, ապաշխարութեան կոչ ու փրկութեան աւերում: Վաստօրէն, մարգարէները հանդես կու գային իբրեւ Աստուծոյ ժողովուրդի առաջնորդներ եւ ուսուցիչներ:

Իսրայէլի առազին և մեծագոյն մարգարէն Մովսէսն է, որու շնորհիւ իսրայէլացիները փրկուեցան Եգիպտոսի գերութենէն եւ վերադարձան Աւերեայ երկիր, որու միզոցաւ Աստուած անոնց փրկուեցաւ գրաւոր օրէնքով:

Աւերեայ երկրին մէջ իսրայէլի ողջ պատմութեան ընթացքին հանդէս եկան բազմաթիւ մարգարէներ, որոնց միզոցաւ Աստուած խրատեց եւ ուղղորդեց կոսպաշար ազգերով շրջապատուած եւ յաճախ անոնց ազդեցութեանը ենթարկուող իսրայէլացիներուն: Այդպիսին էին, օրինակ, Սամուէլն ու Եղիան, Երեմիան ու Եսային, որոնց հանդէպ կը պարկառէր ժողովուրդը եւ յաճախ անոնց յանդիմանութիւններու եւ նշաններու ազդեցութեամբ ետ կը կենար մոլորութիւններէն:

Մարգարէներէն շատերն աստուածային ներշնչմամբ գրեր են մարգարէական գիրքեր, որոնք կը բովանդակեն սպասուող Մեսիայի գալստեան, ինչպէս նաեւ հաւարքի, եկեղեցւոյ եւ ողջ աշխարհի խակարագրին վերաբերող կանխասացութիւններ:

Այդ մարգարէները կը բաժնուին երկու դասի՝ մեծ եւ փոքր: Եսային, Երեմիան, Եվեկիէլը եւ Դանիէլը կը կոչուին մեծ մարգարէներ իրենց գրած գիրքերու ընդարձակութեան պատճառով: Իսկ փոքր մարգարէները 12-ն են՝ Պովսէա, Յովէլ, Ամոս, Աբդիա, Յովնան, Միքա, Նահում, Ամբակում, Սոփոնիա, Անգէ, Չաքարիա եւ Մաղաքիա: Ի փարբերութիւն նախորդներուն՝ անոնք գրած են աւելի փոքրածաւալ մարգարէական գիրքեր:

Մարգարէական Միտքեր

Մարգարէանալ կը նշանակէ կանխատեսել և վաղօրոք յայտնել ապագան, ինչպէս նաեւ որեւէ ծածուկ՝ անյայտ իրողութիւն: Մարգարէութեան շնորհ ունեցողները հինէն ի վեր Աստուծոյ կողմէն առաջուած էին առանձին մարդկանց կամ ժողովուրդներու՝ հանդիմանելու և նախազուշացնելու համար: Մարգարէութեան միզոցով Աստուած կը կանխապարնէ ապագայ կարելոր իրադարձութիւնները՝ մարդկութիւնը նախապարաստելու նպատակով: Հին ուխտի մարգարէները հանդէս եկած են բազմաթիւ կանխասացութիւններով Մեսիայի՝ Յիսուս Քրիստոսի առազին եւ երկրորդ գալուստներու, Անոր յաւիտեանական թագաւորութեան հաստատման մասին: Յիսուս Քրիստոս անձամբ մարնացոյց կ'ընէր այդ կանխասացութիւնները՝ իբրեւ իր առաջելութիւնը հաստատող աղբիւրներ [տես Յովհ. 5.39]:

Մարգարէական շնորհով էին օժտուած Քրիստոսի առաջեալները, որոնց համար այն հւօր միզոց էր արդիւնաւոր խարոյշութեան համար: Իսկ Յովհաննէս առաջեալի Յայտնութեան գիրքը աշխարհի վախճանին և ահեղ դարաստանին վերաբերող իրադարձութիւններու մարգարէական կանխայայտումն է: Աստուծոյ կամօքով մարգարէութեան շնորհ կարող է ունենալ իւրաքանչիւր հաւարացեալ:

Քրիստոնէութեան վաղ շրջանին այդ շնորհը յաւախադեպ երեւոյթ է եղած: Մարգարէութիւնները կ'ըլլան փարբեր բնոյթի. երբեմն անոնք կը փրօւին փեսիլիքով, երբեմն էլ՝ ճայնով, ինչպէս նաեւ ներքին ոգեշնչմամբ, որ կը մղէ գրաւոր կամ բանաւոր կերպով արտայայտել Արիւոգ կամօքը:

Բոլոր դէպքերուն ալ, մարգարէացողը խորապէս համոզուած է, որ իր միզոցով Աստուծո ինչն է որ կը գործէ առանց բռնադատելու իր կամօքի ազատութիւնը: Այդ համոզմունքը հետեւանօքն է անոր խորհրդաւոր աստուածմերձութեան, որ անոր կեանքի իմաստն ու նպատակն է: Այս պատճառով բոլոր մարգարէութիւնները հիմնականին մէջ փրօւած են եւ կը փրօւին Աստուծոյ հաւարարիմ ծառաներու:

* * *

Եպակի գիրեր
հայերէն գիրերով Sudoku

զ							թ
	է		զ		զ		է
	զ	ը		ա		է	զ
		զ		դ		ա	
			բ		ը		
		դ		թ		զ	
	դ	զ		է		թ	ա
	է		զ		դ		ը
ը							բ

Ամբողջացուր խառակուսիները, գործածելով ա, բ, գ, դ, է, վ, է, ը, թ գիրերը պայմանաւ որ միայն մէկ անգամ գործածես իւրաքանչիւր գիր, իւրաքանչիւր՝

- . հորիզոնական գիծի վրայ
- . ուղղահայեաց գիծի վրայ եւ
- . իննեակ խառակուսիի մէջ:

S.....Տեառնընդառաջ

Սուրբ Սահակ Պարթև (29.9.348 - 7.9.439)

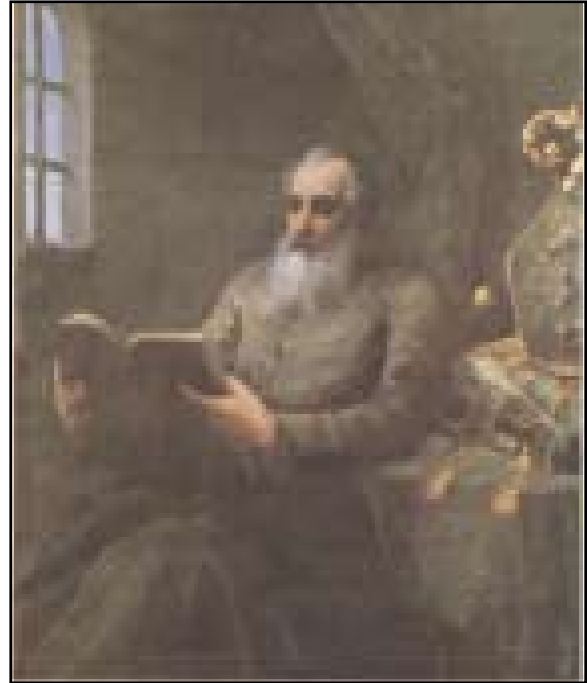
387 թվին, 39 փարեկան հասակին հայոց կաթողիկոս Ջեռնադրուած այս հոգեւորականին անունը մեր բոլորին ծանօթ է իբր հայ գիրերու գիւրէն երփ, հայերէն լեզուի եւ Աստուածաշունչի պատուիրաններու փարածման աշխատանքին մէջ առաջնահերթ դեր խաղացած անձնաւորութիւն: Սուրբ Սահակ Պարթևի կաթողիկոսութեան օրերուն (387 - 439) էր որ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցական դարձաւ եւ լծուեցաւ հայ գիրերու սփռման աշխատանքին: Ս. Սահակ Պարթև, հայ գիրերու գիւրէն երփ, փարիներ շարունակ վբաղած է հայրենիքի հոգեւոր կեանքի բարեկարգութեան վերաբերող հարցերով ու հիմնականապէս հայ դպրութեան ամենուրեք փարածումով:

Ս. Սահակ Պարթև ծնած է 348թ. Կեսարիոյ մէջ եւ ըլլալով Ս. Ներսէս Մեծի որդին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի փոհմէն է: Անոր միակ դուստրը՝ Սահականոյշ, քազն վարդան Մամիկոնեանի մայրն է:

Նախնական ուսումը իր ծննդավայրին մէջ սփանալէ երփ, ան մեկնած է Բիւզանդիոն (Կ.Պոլիս) որ այդ ժամանակաշրջանին բարձրագոյն ուսման կեդրոններէն մէկն էր: Թոն, Սահակ պարթև փիրապետած է կրօնական, եկեղեցական եւ այլ գիրութիւններու, ինչպէս նաեւ բավմաթիւ օտար լեզուներու, որոնցմէ՝ յունարէնի եւ պարսկերէնի:

Ս. Սահակ Պարթև կարգաւորած է հայաստանեայց եկեղեցւոյ փոնացոյցը, գրած է բավմաթիւ հոգեւոր կանոններ (շարականներու շարքեր), եղանակաւորած է շարականներ, պատարագամատոյց եւ ծիսական աղօթքներ: Ս. Սահակ Պարթև եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց իրենց աշակերտներուն հետ ծաւալած են թարգմանչական աշխատանքներ, որոնցմէ առազինը հանդիսացած է Աստուածաշունչը: Այսպիսով Ս. Սահակ Պարթև նկատուած է մեր Ռսկեդարու կերպիչներէն մէկը:

հայ եկեղեցին Ս. Սահակ Պարթևի յիշատակը կը փոնէ փարին 2 անգամ: Յիշատակի առազին օրը Սուրբ Սարգիսի յազորդող Շաբաթ օրն է, իսկ երկրորդը հոգեգալստեան յազորդող 4-րդ Կիրակի օրուան յազորդող հինգշաբթի օրը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հետ:

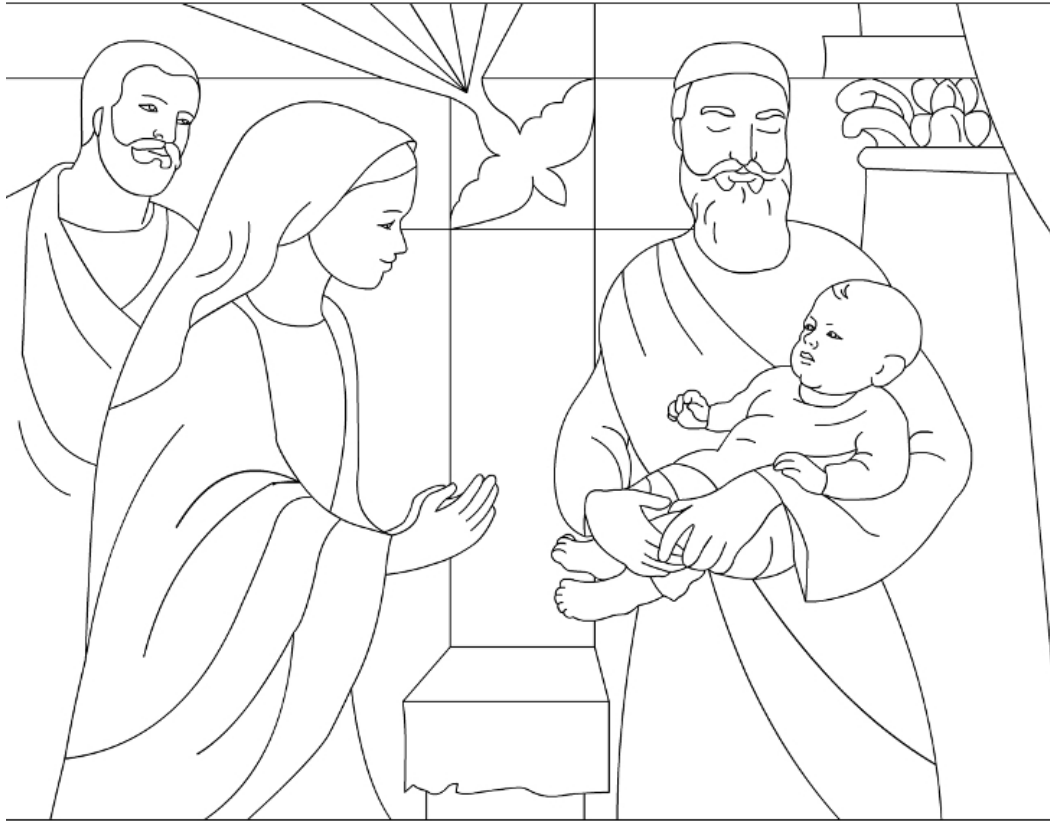
**Շարական՝
Ս. Սահակ Պարթև
հայրապետին**

Դուն սուրբ հայրապետներուն արմատներէն մեկի գաւազան բխեցուցիր սուրբ Սահակ հայրապետը խու հօտդ հովուելու ո՛վ քրիստոս:

Դուն հայերուս անգիրութեան խաւարը զնգեցիր՝ ասով իմաստութեան լոյսը ծագեցնելով Թորգոմի որդիներուն:

Դուն խու յառազիկայ խորհուրդը փեսիլեով յայտնեցիր սուրբին, անոր յիշատակին՝ ընդունէ փոնողներուս աղաչանքը:

Պրն է եիշդ պաբասխանը Մանկապարտէվի անկիւն

Յիսուսի փաճար ընծայումը
«Սեանընդառագ փետրուար 14»

Նսմբողզայցւոր ըստ Պուկաս 2.22-32-ի

Սիրող, նուիրուի, աղանիի, փաբրակ, Սիմոն, Սուրբ Քոգին, Օճեալը, Յիսուսը, գոհաբանեց

Յովսէփն ու Մարիանը մանուկը Երուսաղէմ փարին ----- ընծայելու Քամար, որովհետեւ Սիրող Օրէնփին մէզ գրուած է. «Սիրող պէտք է ----- ամէն արու վաւակ, որ մօր առագին վաւակն է». ինչպէս նաեւ Սիրող Օրէնփին Քամաճայն վոհ մափուցանելու վոյգ մը ----- կամ ----- երկու ճագ:

Նյդ ժամանակ Երուսաղէմի մէզ ----- անունով մարդ մը կ'ապրէր: Սիմոն արդար եւ աստուածավախ մարդ մըն էր, ----- իրեն հետ էր եւ վստահեցուցած էր վինփ՝ թէ Սիրող ----- չփեսած պիտի չմեռնէր: Նոր, Սուրբ Քոգին առագնորդուած՝ անիկա փաճար գնաց: Երբ ծնողքը մանուկ ----- փաճար բերին, որպէսվի կափարեն այն ինչ որ Օրէնփը կը պահանգէր մանուկին Քամար, Սիմոն իր գիրկը առաւ փոփրիկը եւ ----- վկաստուած:

Պրն է Եիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. և Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Պրն Է փոնը այս փարի կը փոնենք փետրուար 16-ին.

- ա. Ա. Պետրոսեանց խաճաններուն
- բ. Ա. Թէոփրոս Զօրավարին
- գ. Ա. Վահան Գողթնացիին
- դ. Աուրբ Արագիսին:

2.- Այս փարի էրբ կը փոնենք վարդանանցը.

- ա. փետրուար 4
- բ. փետրուար 28
- գ. Մարտ 3
- դ. փետրուար 23:

3.- Այս փարի էրբ է Բուն Բարեկենդանը.

- ա. Մարտ 3
- բ. փետրուար 11
- գ. փետրուար 26
- դ. փետրուար 19:

4.- Պր փարին փեղի ունեցաւ Աւարայրի Եակափամարտը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 301
- դ. 451:

5.- Պր թուականին նախափակուեցաւ Պետրոս Երէցը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 454
- դ. 451:

6.- Վարդան Մամիկոնեանը որ

Եակափամարտին նախափակուեցաւ.

- ա. Աւարայր
- բ. Արդարապատ
- գ. Նուարսակ
- դ. Մանապկերտ:

7.- Յիսուս խանի օրուայ էր երբ առաջին անգամ Սաճար բերուեցաւ.

- ա. 10
- բ. 20
- գ. 30
- դ. 40:

8.- Բուն Բարեկենդանին յազորդ օրը ինչ կը սկսի.

ՄԵՑ ----:

9.- Վարդանանցը շաբթուան որ օրը կ'ըլլայ.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Երեքշաբթի
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Բինգշաբթի:

10.- Քերտուէալներէն որ մէկը Եիշդ է.

- ա. Ապիփակ Վարդան
- բ. Եերմակ Վարդան
- գ. Կարմիր Վարդան
- դ. Կանաչ Վարդան:

Պրն է եիշդ պապասխանը

Նախակրթարան Պ., Ե. Ե. Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Ա. Պելոնդեանց խաճանայիցն փոնը
այս փարի էրբ կը փոնենփ.
ա. Մարտ 3
բ. փետրուար 26
գ. Մարտ 1
դ. փետրուար 21:

ա. 348
բ. 439
գ. 405
դ. 451:

2.- Սուրբ Սարգիսէն խանի՞ օրեր երփ
վարդանանց կը փոնենփ.
ա. 7
բ. 16
գ. 12
դ. 24:

7.- Պվ գրած է վարդանանցի նուիրուած
«նորահրաշ ...» շարականը.

Ա. -----:

8.- Պվ գրած է «Քաւարով
խոսարովանիմ...»ը.

Ա. -----:

3.- Ինչ կը կոչուի վարդանանցի
յազորդող Նիրակին.

9.- Քերեւեալներէն որ մէկը Յիսուսի
պարմած առակներէն է:

-----:

ա. Անառակին
բ. Մնտեսին
գ. Պարաւորին
դ. Գալսրեան

4.- Պր մարգարէն ճուկին փորին մէջ 3
օր մնաց:

10.- Պվ էր այն ծերունին որ
Մեառնընդառագին գրկեց Յիսուսը.

Ա-----:

ա. Յովնան
բ. Եսայի
գ. Երեմիա
դ. Պանիէլ

5.- Ինչ էր Ա. Սարգիսին փղուն անունը:

ա. Մարտիրոս
բ. Սրտփանոս
գ. Յովհաննէս
դ. Սողոս

6.- Պր փարին վախճանեցաւ Ա. Առիակ
Պարթեւ կաթողիկոսը:

Պրն է Եիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Թուէ՛ Ա. Պէւոնդեանց խաճանայիցն
փօնին մէզ ընդգրկուող Կաթողիկոսին եւ
երկու եպիսկոպոսներուն անունները:
ա. ----- կաթողիկոս
բ. ----- եպիսկոպոս
գ. ----- եպիսկոպոս

գ. Պուկաս
դ. Յովհաննէս:

7.- Ամբողջացուր. փարուան ո՞ր
չորս օրերուն Ժաշու Աւետարան չի
կարդացուիր.

2.- Ամբողջացուր Ա. Վարդան
Մամիկոնեանին խօսքը.
«Քանպի Քայր մեր վՍուրբ
----- գիտեմք եւ Մայր
վ----- Եկեղեցի
Կաթողիկէ»:

----- Պահիի
առազին չորս օրերուն:

8.- Երբ աշխարհի ամենէն երկար
Էոպանուղին (téléphérique) նստիս ո՞ր
վանժը կը հասնիս:

3.- Թուէ՛ Նուարսակի դաշնագրին հայոց
երեք (3) հիմնական պայմանները:
ա. հայաստանի -----
բ. -----
ապարուրթին
գ. ----- վերացում

9.- Պր «փոփր» մարգարէն 3 օր կէտ
ճուկին փորին մէզ մնաց.
ա. Յովէլ
բ. Յովնան
գ. Նաւում
դ. Ամբակում:

4.- Քերեւեալներէն ո՞ր մէկը գիտական
աստիճան մըն է:
ա. Քահանայ
բ. Աբեղայ
գ. Վարդապետ
դ. Եպիսկոպոս

10.- հայերուն մօտ, ո՞վ է սիրոյ
երավանժը իրականացնող սուրբը:

Սուրբ -----

5.- Թուէ՛ հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Պատրիարքութիւնները.
ա. Ե-----
բ. Ն-----:

6.- Պր աւետարանին մէզ միայն կարելի
է կարդալ Առեւոնընդառազի մասին.
ա. Մաթթէոս
բ. Մարկոս

ԱՄԷՆ օր վարդանանց է

Ափիւո՛ւփի Կարած՛իին ապրող բոլոր Բայերուն Բամար ամէն օր վարդանանց պէտք է ըլլայ, եթէ Բայապահպանումի պատերազմին ընթացիին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն յաղթելու յոյսը վառ կ'ուլեն՛ի պահել:

Դուրա՛նչիւր օրուան ծագող արեւուն Բեր «Երմակ գարդ»ի սուրն է որ կը Խօ՛ւուի, Ֆիչ մը եւս օտարացնելով բոլոր անոն՛ի որոն՛ի օրէ օր կը նուազեցնեն իրենց դիմադրականութիւնը եւ կը նօսրացնեն իրենց Բայկականութիւնը, Բամակերպելով օտարութեան պայմաններուն:

Դժնամիին միզոցներն ու կարողութիւնները մեր ունեցած միզոցներուն ու կարողութիւններուն բավմապարիկն են: Մեր շարժերուն մէջ «վասակեան» ըմբռնումի Բաւարացողներուն թիւը փարուէ փարի կ'ա՛նի: Այս բոլորին մէջ սակայն, մեր ռավմավարութիւնը պէտք է մնայ վարդանանց շունչով սերմանուած, որպէսպի այս մաշումի պատերազմը մեն՛ի Բասցնեն՛ի վաճանեանց յաղթական ելրափակումին: Ահաւասիկ այս ռավմավարութեան Բիմնա՛արերը.

1. ԶԶԻԶԻԼ

Նկարագրի տէր անձ մը պէտք է գիտնայ թէ ե՛րբ պէտք է Բաստար կենայ իր կեցուածիին վրայ ու որոշէ ամէն գնով իր սկզբուն՛իը եւ գաղափարը պաշտպանել: Ահա այդ ըրաւ վարդանանց Մամիկոնեան ու մերժեց Վիզիլ Քրիստոնէութենէն ըսելով «այս Բաւար՛իցն մեզ ոչ ո՛ր պիտի շեղէ»:

2. ՄԵՐԺԵԼ

Երբեմն մեզի պէս մրաճող անձերուն թիւը Ֆիչ կ'ըլլայ, իսկ Բակառակորդներուն պէս մրաճողներուն թիւը՝ շար: Բայց թիւով մեծ խումբը կրնայ նոյն՛իան Վօրաւոր չըլլալ, որովհետեւ նոյն՛իան Բամոսում կրնայ չունենալ եւ նոյն՛իան բոլորն ճեղով կրնայ չԲաւարալ իր գաղափարին: Ահա այսպէս է որ թէեւ Բայ Ֆրիստոնեաները թիւով նուազ էին պարսիկներէն, բայց իրենց Բաւար՛իցն մէջ աւելի Վօրաւոր ըլլալով, մերժեցին ընդունիլ Յակերտի առաջարկը:

3. ԲԱՄՐԵՐԵԼ

վարդանի եւ իր 1036 ընկերներու նաԲարակումով սկսած պատերազմը աւարտեցաւ 33 փարիներ ետք իր եղբօրորդի վաճան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ 484 թուականի նուարսակի մէջ ստորագրուած դաշնագրով: Այս դաշնագրով պարսիկները կ'ընդունէին Բայոց պայմանները.

- ա. Բայաստանի ին՛իւնավարութիւն
- բ. Քրիստոնէական պաշտամուն՛ի աւարութիւն
- գ. Արուշաններու վերացում:

Ահա այսօր, վարդանանցէն 1,568 փարիներ ետք, մեն՛ի որ՛իան Բաւարարիմ են՛ի Ֆազ վարդանին եւ մեն՛ի ալ մեր կարգին

1. Բաստար կը մնան՛ի մեր Քրիստոնէական սկզբուն՛իներուն վրայ
2. Բակառակ անոր որ մեր շուրջը շար աւելի է թիւը անոնց որոնց Բաւարամ՛իը խտրոր է Բայ Քրիստոնեայ մեր սկզբուն՛իներուն ու աւանդութիւններուն, եւ
3. Մեն՛ի այս բոլորին կը դիմադրեն՛ի Բամբերութեամբ եւ Քազ վարդանին պէս կ'ըսեն՛ի՝ Քանվի Բայր Մեր վ՛ուրբ Աւարարանն Ղիտեմ՛ի եւ Մայր վ՛ուա՛լեւական Եկեղեցի կարթուղիկէ:

Ղիտեմի թէ Աւարարի Եակարամարտով սկսած վարդանանց պատերազմը 33 փարիներ տեւեց եւ վերջացաւ վարդանի եղբօրորդի վաճան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ նուարսակի դաշնագրի ստորագրումով՝ 484 թուականին:

Լուրեր՝ Կիրակնօրեայէն

Կիրակնօրեան Բուն Բարեկենդան կը փօնէ Կիրակի՝ 3 Մարտի ժամը 10:30 - 1:00

Կիրակի 3 փետրուար 2019-ին Կիրակնօրեայ Պարոյը պիտի փօնէ վարդանանջ եւ Բուն Բարեկենդան:

Այդ օրուան յայտագիրը պիտի փարբերի սովորականէն, հետեւեալ ձեւերով:

1. Նախընտրաբար Քայկական փարավներով ձպտուիլը անհրաժեշտ է:
2. 2 փարբեր խումբերով մեծածաւալ ճեռայինի պատրաստութիւն:
3. Դաղեր
5. Երգեցողութիւն
6. Մրցանակ լաւագոյն ձպտուողներուն
7. Պարելիջ եւ հիւթեր

Արձանագրութեան ժամկէտ՝ Քինգշաբթի 28
փետրուար, հեռաձայնել 514-513-4224 թիւին: